

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ТУРИЗМА

ЗАПОВЕД

№ Т-РД-16-272 / 26.06.2017

На основание чл. 25, ал. 4 от Закона за администрацията и чл. 146, ал.2 от Закона за туризма, във връзка с чл. 10, ал. 3 от Наредба № 1 от 5 януари 2016г. за образованието, практическата подготовка и професионалната квалификация, необходими за придобиване на правоспособност за упражняването на професията „Екскурзовод“

НАРЕЖДАМ:

1. Утвърждавам въпросник за изпит за придобиване на правоспособност по професията „Екскурзовод“, съгласно Приложение №1, неразделна част от настоящата заповед.

2. Въпросникът да бъде публикуван незабавно на официалната интернет страница на Министерство на туризма.

Настоящата заповед да се доведе до знанието на главния директор на Главна дирекция „Туристическа политика“ за сведение и изпълнение.

Контрол по заповедта възлагам на ресорния заместник-министър.

Заповедта да се доведе до знанието на заинтересованите лица за сведение и изпълнение.

Приложение №1: Въпросник за изпит за придобиване на правоспособност по професията „Екскурзовод“

НИКОЛИНА АНГЕЛКОВА

Министър на туризма

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ТУРИЗМА

УТВЪРЖДАВАМ:

МИНИСТЪР НА ТУРИЗМА:

НИКОЛИНА АНГЕЛКОВА

Заповед № Т-РД-16-272/26.06.2017г

Приложение № 1

ВЪПРОСНИК
ЗА ИЗПИТ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ПРАВОСПОСОБНОСТ ПО ПРОФЕСИЯТА
„ЕКСКУРЗОВОД“

I. ГЕОГРАФИЯ И ИСТОРИЯ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ. ДУХОВНА
КУЛТУРА. ПРИРОДНО И КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО НА БЪЛГАРИЯ

1. Република България - обща географска справка: територия, граници, ГКПП, главни транспортни коридори, административно делене
2. Релеф на България - обща справка и специфика: българските планини, долини, равнини, низини, котловини и ждрела. Развитие на планинския туризъм в страната и основни центрове
3. Пещери, скални феномени и водопади в България - обща справка. Условия за развитието на пещерния (спелео) туризъм у нас
4. Климатични и водни ресурси в България (Черно море, реки, езера, минерални и термални водоизточници) – обща справка. Ролята им за развитието на туризма и спорта в страната
5. Флора и фауна в България – особености и видове. Защитени територии в България – национални и природни паркове, резервати и защитени местности
6. Природни ресурси в България и тяхното значение за развитието на индустрията/икономиката

7. Българското черноморско крайбрежие – обща климато-географска справка и туристически ресурси. Развитие на морския рекреативен туризъм и основни центрове
8. Българските земи до създаването на Първата българска държава (1 част): 1) Праистория (Дотракийска история) по/на съвременните български земи и културите „Градешница”, „Караново”, „Варна”, и др. 2) Траките и тракийското културно-историческо наследство на Балканите и в България; центрове, открития и изследвания в областта; тенденции и значение за развитието на културно-познавателния и историческия туризъм
9. Българските земи до създаването на Първата българска държава (2 част): 1) Ранна Античност по/на територията на съвременните български земи: Елините и влияние на елинската цивилизация и култура; елинската колонизация на (съвременното ни) черноморското крайбрежие и нейните по-значими центрове (VII-IV в. пр. н. е.) 2) Елинистичен период (IV-I в. пр. н. е.) и влияние на елинистичната култура върху територията на съвременните български земи. 3) Римско владичество по днешните български земи (I в. пр. н. е - VII в. н. е) – обща справка за периода и културно-историческото наследство от него
10. Първата българска държава (681-1018 г.) – обща справка. По-важни събития, дати, личности и центрове от този исторически период
11. Покръстване на българите при цар Борис-Михаил I. Делото на св. св. Кирил и Методий и техните ученици, и създаването на славянската азбука. Глаголица и Кирилица. Преславска и Охридска книжовни школи. Архитектурни, исторически и книжовни паметници от този период. Начало на Богомилското движение в България
12. Управлението на цар Симеон I Велики (893-927 г.) – постигане на най-голямото териториално разрастване и могъщество на българската държава. Първи Златен век на българската книжнина и култура
13. Втората българска държава (1185-1396 г.) – обща справка. По-важни събития, дати, личности и центрове от този исторически период
14. Цар Калоян и Иван II Асен - войни и териториално разширение. България отново между Константинопол и Рим. Основаване и статут на Търновската Архиепископия-Патриаршия
15. Исихасткото движение в България. Делото на Св. Патриарх Евтимий учениците му. Търновската книжовна школа. Управлението на династията на Шишмановци и последните години на Втората българска държава. Падането на балканските и българските (в частност) земи под османска власт

16. Османското господство по българските земи - специфика. Ислямът по българските земи. Положението на българите в състава на Османската империя и борби за национално освобождение
17. Българското национално Възраждане – обща справка, специфика и значение. Изявени възрожденци. Паметници от този период
18. Развитие на занаятите, архитектурата и иконописта през Българското национално възраждане. Специфика, разновидности, школи, центрове и видни представители
19. Борби за национална и църковна независимост. Начало на Българската екзархия. Априлското въстание (1876 г.) - обща справка: центрове, водачи и развой; отзвук на Априлското въстание по света и ролята му за последвалото Освобождение на България. Руско-турската Освободителна война (1877-1878 г.) – етапи, развой, по-важни моменти и сражения (Плевенската и Шипченската епопеи, и др.). Освобождението на България - 1878 г. Паметници от този период
20. Следосвободенски период в развитието на България. Създаване и развитие на Третата българска държава. Съединението на България (1885 г.) и официалното обявяване на националната независимост (1908 г.). Участието на България в Балканската, Междусъюзническата и Първата световна войни, и последиците за нея от тях. Паметници от този период
21. Развитие на страната в периода между двете Световни войни. Участието на България във Втората световна война и последиците от последната за нея. Смяната на държавната власт и установяване на социалистическо управление след 09.09.1944 г.
22. Развитие на България по време на социализма (1944-1989 г.). Специфика на държавното устройство, политика, социално и икономическото развитие през този период. Международната политика на страната през епохата на социализма – участието на НРБ в СИВ и Варшавския договор. Положение на Българската Православна Църква и другите вероизповедания по времето на социализма. Паметници от този период
23. България след 10.11.1989 г. Преходът към свободна пазарна икономика и неговата специфика. Икономическо развитие, проблеми и конфликти (преструктуриране, приватизация, реституция, валутен борд и др.). Членство на България в НАТО и ЕС
24. Държавно-административно устройство на Република България. Видове институции, тяхната йерархия, взаимовръзки и функциониране
25. Население на България - етноси, език и религиозна принадлежност. Селища на България – градове и села
26. Икономика, индустрия и селско стопанство в България - съвременно състояние, развитие и тенденции

27. Развитие на лозаро-винарството в България. Тенденции. Сортове грозде и виноразновидности у нас. Региони на винопроизводство, по-известни изби и центрове на винодегустационния туризъм в страната
28. Традиционни производства: 1) розопроизводството в България – условия, специфика, развитие в исторически план, разновидности, райони и центрове на отглеждане, съвременно състояние и тенденции в развитието, розопродукти; 2) други етерично-маслени култури виреещи у нас (лавандула, хвойна, невен, мащерка, лайка и др.) – специфика и индустриално приложение; 3) производство на български млечни продукти, зеленчуци и консервиране
29. Вероизповеданията в България – видове, особености и взаимовръзки. Християнството – историческо развитие, специфика, съвременно състояние, тенденции. По-значими храмове и религиозни центрове в страната. Развитие на религиозния (култовия / поклонническия) туризъм в страната. По-важни центрове и маршрути, свързани с последния
30. Християнският храм – специфика, видове, архитектура, обща интериорна подредба. Изписване на храма и канони. Закономерности и каноничност при построяването на иконостаса
31. Българската национална кухня и нейните особености. Традиционни български ястия и напитки. Центрове на кулинарния туризъм в страната
32. Нематериалното културно наследство на България - фолклор, традиции, обичаи. Българският празничен календар – официални празници и чествания. Големи фестивали в България - традиции и особености. Българското нематериално наследство в Списъка на ЮНЕСКО
33. Обекти на материалното културно и природно наследство под закрилата на ЮНЕСКО в България: Рилският манастир, Боянската църква, Казанлъшката тракийска гробница, Ивановските скални църкви, Свещарската тракийска гробница, Мадарският конник, Старият Несебър, биосферният резерват „Сребърна“ и Национален парк „Пирин“. Специфика, значение и връзка с туризма
34. Култура, наука и изкуства в България – театър, музика, кино, литература, съвременно изкуство, и др.
35. Интересни факти за България. Знаменитости и по-известни български личности (писатели, поети, художници, композитори, спортисти и др.) от Освобождението до наши дни

II. КУЛТУРНО-ИСТОРИЧЕСКИ И ПРИРОДНИ ОБЕКТИ, И МАРШРУТИ В БЪЛГАРИЯ

36. Град София – столица и най-важен административен, индустриален, търговски, културен, университетски и туристически център на страната. Обща справка за града: географско-климатични дадености, демография, история, култура, забележителности и др. Обзорна справка за обектите на интерес в София (галерии, музеи, театри и опери, паркове, места за настаняване, културни и други събития, и пр.)

37. Пешеходен тур на централната част на град София: площад „Св. Неделя“ - Катедрален храм „Св. Неделя” - новите римски артефакти под Ларгото – монументът „Света София” - католическата катедрала „Св. Йосиф“ - църквата „Св. Петка Самарджийска“ – джамията „Баня Башъ” – Софийската синагога - Музеят за история на София (Централните Софийски минерални бани) – Министерският съвет - Президентството - Ротондата „Св. Георги“- Източната и Западната порти на Сердика – Археологическият музей - Националната художествена галерия и Националният етнографски музей (бившият Княжески дворец) – пл. „Княз Александър Батенберг“ – Българската народна банка - Народният театър „Иван Вазов“ - Руската църква „Св. Николай“- Военният клуб – паметникът „Цар Освободител” – Народното събрание (Парламентът) – Храм-паметникът „Александър Невски“ – Базиликата „Света София“ – Синодалната палата – Софийският университет „Св. Климент Охридски“ – Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий”

38. София – Национален исторически музей – Боянска църква

39. Град Пловдив – един от най-значимите български агломерационни, индустриални, търговски, културни, университетски и туристически центрове. Обща справка за града: географско-климатични дадености, демография, история, култура и др. Забележителности: Римският стадион, Джумая джамия, Старият град, Семинарията, площад „Съединение”, мостовете на река Марица, Гребната база, хълмовете на града (тепета) - Младежки хълм (Джендем тепе), хълм „Бунарджик” с паметникът на "Альоша", часовниковата кула на Сахат тепе и Трихълмието, на което е разположен Старият град - Таксим тепе, Небет тепе и Джамбаз тепе. Съвременен разво̀итие на град Пловдив и тенденции. Квартал „Капана“. Културни и други мероприятия, провеждани в града (Международният търговски пролетно-есенен панаир и др.)

40. Пешеходен тур на Стария град в Пловдив с трасиране на следните обекти/забележителности: църквата Св. Марина, Старият град с Античния театър, старинна аптека "Хипократ", галерия "Златю Бояджиев", църквата "Св. св. Константин и Елена", Хисар Капия (източната порта на средновековен Пловдив), къща-музей

Недкович, Музей на Възрждането (помещаващ се в къщата на Димитър Георгиади), Етнографският музей (помещаващ се в къщата на Аргир Куюмджиоолу), Небет Тепе (археологически комплекс с останките от северните фортификационни съоръжения на античния и средновековен град), къщите-музеи: Балабанова, Хиндлиянова, по-известни ресторанти

41. Град Варна – един от най-значимите български агломерационни, индустриални, търговски, културни, университетски и туристически центрове. Обща справка за града: географско-климатични дадености, демография, история, култура и др. Забележителности: Катедралният храм „Свето усение Богородично”, РИМ-Варна, Етнографският музей, Военноморският музей, Природонаучният музей, Аквариумът, Делфинариумът, Обсерваторията с планетариум „Николай Коперник”, Приморският парк (Морската градина), Морските бани, Дворецът на културата и спорта, Фестивалният и конгресен център, Драматичният театър „Стоян Бъчваров”, Художествената галерия „Борис Ангелов”, Римските терми и др. Съвременен развитие на град Варна и тенденции. Културни и други мероприятия, провеждани в града (Фестивалът „Варненско лято”, Международният балетен конкурс, Международният филмов фестивал „Любовта е лудост” и др.)

42. Град Бургас – един от най-значимите български агломерационни, индустриални, търговски, културни, университетски и туристически центрове. Обща справка за града: географско-климатични дадености, демография, история, култура и др. Забележителности: Катедралният храм „Св. св. Кирил и Методий”, РИМ-Бургас, Етнографският музей, Драматичният театър „Адриана Будевска”, Приморският парк (Морската градина), Мостикът, Художествената галерия „Петко Задгорски”, Паметникът на освободителите и др. Съвременен развитие на град Бургас и тенденции. Културни и други мероприятия, провеждани в града (Фестивал на пясъчните скулптури и др.)

43. Гр. Велико Търново – третата българска столица. Обща справка за града: географско-климатични дадености, демография, история, култура и др. Забележителности: хълмовете „Царевец”, „Трапезица”, „Момина крепост”, „Света гора”; сградата на първото бълг. Народно събрание; Самоводската чаршия; Хаджи Николи хан, Къщата с маймунката (дело на Кольо Фичето); църквите: „Св. 40 мъченици”, „Св. св. Петър и Павел”, „Св. Димитър Солунски-Чудотворец”, „Св. Марина”, и др. Съвременен развитие на град В. Търново и тенденции. Културни и други мероприятия, провеждани в града

44. София – Стобски пирамиди - Рилски манастир. Специфика на маршрута и справка за обектите/забележителностите по трасето
45. София – Благоевград – Сандански – Мелник – Роженски манастир – Рупите – Петрич. Битката при с. Ключ. Специфика на маршрута и справка за обектите/забележителностите по трасето
46. София – Симитли – Разлог – с. Добърско – Банско – Добринище – Гоце Делчев – с. Огняново – с. Лещен – с. Ковачевица. Специфика на маршрута и справка за обектите/забележителностите по трасето
47. София – Самоков – к.к. „Боровец” – Говедарци – т.к. „Мальовица”. Специфика на маршрута и справка за обектите/забележителностите по трасето
48. София – Самоков – Белчин (Цари мали град) – Сапарева баня – Паничище – Седемте рилски езера. Специфика на маршрута и справка за обектите/забележителностите по трасето
49. София – Кюстендил – Сапарева баня – Белчински бани – Долна баня – Костенец – Момин проход – Варвара – Велинград - (- Юндола – Якоруда -) – Баня (Разложко) – Добринище – Огняново (- Гоце Делчев -) – Марикостиново – Сандански – София („Лечебната магия на минералните/термалните води”). Специфика на маршрута и справка за обектите/забележителностите по трасето
50. София – Ихтиман – Траянови врата – Костенец – Белово – Юндола – Велинград. Специфика на маршрута и справка за обектите/забележителностите по трасето
51. София – Искърско дефиле – Мездра – Враца – Вратцата и Леденика – Монтана – Белоградчик – Видин (крепостта „Баба Вида” и др.). Специфика на маршрута и справка за обектите/забележителностите по трасето
52. София – Оборище – Панагюрище – Стрелча – Копривщица – Клисурса – Сопот – Карлово („По следите на Априлските въстаници”). Специфика на маршрута и справка за обектите/забележителностите по трасето
53. София (- Златица – Пирдоп) – Розино – Карлово – Павел баня – Казанлък Розовата долина („С неповторимото ухание на българска роза”). Специфика на маршрута и справка за обектите/забележителностите по трасето
54. София – Плевен (Плевенска епопея) – Свищов – Бяла – Дряново (- В. Търново – Габрово -) – Шипка (Връх Столетов) – Шипченски проход - гр. Шипка (църквата „Рождество Христово“) – Казанлък - Стара Загора („По паметните следи на освободителите”). Специфика на маршрута и справка за обектите/забележителностите по трасето

55. София (- Ботевград – Ябланица -) – Карлуково (Пещерата „Проходна”) – Луковит - Брестница (Пещерата „Съева дупка”) – Ловеч – Деветаки (Деветашката пещера) – Крушуна (Крушунските водопади) – Емен (Еменското ждрело) – Хотница (Хотнишките водопади) – Червен – Иваново – Басарбово – Русе. Специфика на маршрута и справка за обектите/забележителностите по трасето
56. София – Гложене (Гложенският манастир) – Тетевен – Рибарица – Шипково – Бели Осъм – Чифлик – Троян – Орешак (Троянският манастир, Националното изложение на художествените занаяти и изкуствата, Празникът на сливата и сливовата ракия, Природонаучният музей в с. Черни Осъм). Специфика на маршрута и справка за обектите/забележителностите по трасето
57. София – Мездра („Калето”) – Монтана (Монтанезиум) – Видин (Бонония) – Арчар (Рациария) – Никопол (Никополис) – Свищов (Нове) – Никюп (Никополис ад Иструм) – Русе (Сексагинта приста) – Тутракан (Трансмариска) - Силистра (Дуросторум) – Разград (Абритус) – Девня (Марцианопол) – Варна (Одесус) („По стъпките на римските легиони”). Специфика на маршрута и справка за обектите/забележителностите по трасето
58. Велико Търново – Преображенският манастир – Манастирът „Св. Троица” – Арбанаси (манастирите „Св. Никола”, „Св. Богородица”, „Св. св. Петър и Павел” /Лясковски/, църквата „Рождество”) – Мерданският манастир – Къпиновският манастир – Плаковският манастир – Килифаревският манастир – Дряновският манастир - Соколският манастир – Баточевският манастир(и) – Велико Търново („Манастирите във Великотърновско и Габровско”). Специфика на маршрута и справка за обектите/забележителностите по трасето
59. Велико Търново – Севлиево – Габрово – Етъра – Трявна – Боженци – Дряново – Елена – Арбанаси – В. Търново („Лъчите на Възраждането”). Специфика на маршрута и справка за обектите/забележителностите по трасето
60. Пловдив – Куклен (манастирът „Св. св. Безсребърници Козма и Дамян”) – Асеновград – Бачково (манастирът „Св. Успение Богородично”) – Кръстова гора („Светлината на вярата” / ”Манастирите в Пловдивско”). Специфика на маршрута и справка за обектите/забележителностите по трасето
61. Пловдив – Асеновград (Асеновата крепост) – Бачково (Бачковският манастир) – Нареченски минерални бани – Забърдо (Чудните мостове) – Чепеларе (Музеят на родопския карст) – Проглед – Пампорово – Смолян – Пловдив. Специфика на маршрута и справка за обектите/забележителностите по трасето

62. Пловдив – Кричим – Брацигово – Пещера (крепостта „Перистеря” и пещерата „Снежанка”) – Батак (яз. „Батак”) – Цигов чарк – Ракитово – Дорково (Плеистоценският парк и крепостта „Цепина”) – Велинград – Пазарджик – Пловдив. Специфика на маршрута и справка за обектите/забележителностите по трасето
63. Пловдив – Стрелча – Хисаря – Баня (Карлово) – Павел баня (Казанлък) – Старозагорски минерални бани – Хасковски минерални бани – Нареченски минерални бани – Пловдив („Лечебната магия на минералните/термалните води”). Специфика на маршрута и справка за обектите/забележителностите по трасето
64. Пловдив – Асеновград – Бачково – Наречен – Чепеларе – к.к. Пампорово – с. Стойките – с. Широка лъка - Девин – Доспат – Велинград – Пазарджик – Пловдив. Специфика на маршрута и справка за обектите/забележителностите по трасето.
65. Смолян – „Каньонът на водопадите” – Смолянските езера – Стойките – Широка лъка – Гела – Девин – Триград (Триградското ждрело и пещерата „Дяволското гърло”) – Ягодина (Буйновското ждрело и Ягодинската пещера) – Борино (Дяволската екопътека) – Доспат – Смолян. Специфика на маршрута и справка за обектите/забележителностите по трасето
66. Смолян – крепостта „Калето” – к.к. „Пампорово” – Проглед – с. Момчиловци – Подвис / Градът (Момчилова крепост) – Смилян – Кошница (крепостта „Калето”) – пещерата „Ухловица” – Могилица (Агушевите конаци) – Арда (Изворите на река Арда) – Смолян. Специфика на маршрута и справка за обектите/забележителностите по трасето
67. Смолян (РИМ „Стою Шишков”) – Мадан (Музеят на рудодобива и минното дело и Залата „Родопски кристал”) – Златоград (Етнографски ареален комплекс) – Смолян. Специфика на маршрута и справка за обектите/забележителностите по трасето
68. Варна – Плиска (НИАР „Плиска” и Голямата базилика, Комплекс „Плиска” и „Дворът на кирилицата”) – Мадара (НИАР „Мадара” с Мадарския конник) – Шумен (РИМ Шумен, Паметникът „Създатели на българската държава”, Шуменската крепост, Томбул джамия) – Осмар - Велики Преслав (НИАР „Велики Преслав”) – Патлейна (манастирът „Св. Пантелеймон”) – Варна. Специфика на маршрута и справка за обектите/забележителностите по трасето
69. Варна – Шумен – Разград – Исперих – с. Свещари (ИАР „Сборяново” с Тракийската куполна гробница в Свещари, останките от гетската столица Хелис и алианското светилище „Демир баба теке”) – Русе – Тутракан – Сребърна - Силистра – Добрич - Варна. Специфика на маршрута и справка за обектите/забележителностите по трасето

70. Варна – к.к. „Св. св. Константин и Елена” – к.к. „Слънчев ден” – к.к. „Златни пясъци” – Кранево – к.к. „Албена” – Балчик (Архитектурно-парков комплекс „Двореца”, Ботаническата градина, Храмът на Кибела и др.) – Каварна – Българево – нос Калиакра – Камен бряг – Тюленово – Шабла – Крапец – Дуранкулак – Оброчище (алианското теке и светилище „Ак язълъ баба”) – Варна. Специфика на маршрута и справка за обектите/забележителностите по трасето
71. Варна – Аладжа манастир - Прабългарско селище „Фанагория” – Природният феномен „Побити камъни” – Девня (Музеят на мозайките) – Неофит Рилски (Неолитното селище) – Провадия (крепостта „Овеч”) – Дългопол – Аспарухово (природният феномен „Чудните скали”) – Варна. Специфика на маршрута и справка за обектите/забележителностите по трасето
72. Варна – Камчия – Бяла – Обзор – к.к. „Слънчев бряг” – Несебър – Варна. Специфика на маршрута и справка за обектите/забележителностите по трасето
73. Бургас – Поморие (Музей на солта – Поморийско езеро – „Виа Понтика”) – Ахелой - Несебър - к.к. „Слънчев бряг” — Бургас. Специфика на маршрута и справка за обектите/забележителностите по трасето
74. Бургас – Черноморец – Созопол – в.с. „Дюни” – Аркутино – р. Ропотамо – Приморско – Китен – Лозенец – Царево – Варвара – Ахтопол – Синеморец – Резово – Бургас. Специфика на маршрута и справка за обектите/забележителностите по трасето
75. Бургас – Крушевец – Младежко (с изворите на р. Младежка) – Звездец (историческата местност „Петрова нива”) – Бръшлян – Стоилово (водопадът „Докузак”) – Малко Търново (Историко-археологически музей – Малко Търново, местностите „Пропада” и „Мишкова нива” – с тракийските гробници, некрополи и мегалити) – с. Граматиково – Кондолово – с. Българи – Кости – с. Бродилово – Беглик таш (и останките от тракийското селище Ранули) – Бургас („Великолепието на Странджа, мистерията на траките и омаята на нестинарството”). Специфика на маршрута и справка за обектите/забележителностите по трасето
76. Бургас – Жеравна – Котел – Сливен – Бургас („Балкански възрожденски щрихи”). Специфика на маршрута и справка за обектите/забележителностите по трасето
77. Бургас – НАР „Кабиле” (Ямбол) – Стара Загора (РИМ Ст. Загора, Форумът на Августа Траяна, Музеят „Неолитни жилища”, Музеят на религиите, Халколитните медни рудници в местността „Мечи кладенец”, Мемориалният комплекс „Бранителите на Стара Загора 1877 г.” и др.) – Казанлък (Казанлъшката тракийска гробница, Историческият музей „Искра”, Къщата-музей на Чудомир, Музеят на розата) – „Долината на тракийските владетели” (с тракийските култови съоръжения, открити и

разработени от ТЕМП /Траколожка Експедиция за Могилни Проучвания/ под ръководството на доц. д-р Георги Китов /а по-късно и експонирани ин-ситу/ в могили: „Голяма и Малка Косматка”, „Светицата”, „Арсеналка” и др., и одриската столица Севтополис /чиито останки днес се намират на дъното на яз. „Копринка”) – Бузовград (Мегалитът от 3 хил.пр.н.е.) – Хисаря (Диоклецианопол, Археологическият музей, Останките от Южната крепостна кула, Колонадата, Некрополите, Летният театър в римски стил и др.) – Старосел (Тракийските култови комплекси в могили „Четиньова” и „Хоризонт”, Тракийският архитектурен комплекс от V-IV в. пр. н.е. „Кози грамади”) – Стрелча („Жаба могила”) – Бургас („Мистерията на траките”).

Специфика на маршрута и справка за обектите/забележителностите по трасето

78. Бургас – Димитровград – Хасково – Александрово (Александровската тракийска гробница) – Кърджали – Перперикон – Татул – Крумовград – Ивайловград (Вила „Армира”, крепостта „Лютица”) – Мезек (Тракийската куполна гробница, Мезешката крепост, връх Шейновец) – Свиленград – Тополовград – Елхово – Бургас. Специфика на маршрута и справка за обектите/забележителностите по трасето

III. ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА ЕКСКУРЗОВОДА. МЕТОДИЧЕСКИ ИЗИСКВАНИЯ

79. Характер и роля на екскурзоводската професия в туризма. Субекти на екскурзоводството. Типология на основните екскурзоводски дейности. Основни функции и задачи на екскурзовода. Правна регламентация на екскурзоводската професия. Необходими качества на и изисквания към екскурзовода

80. Предварителна подготовка на екскурзовода за обслужване на туристите. Програми и туристически маршрути, документация, методически планове и изисквания

81. Реализация на туристическото пътуване. Разработване на екскурзоводска беседа, методическо оформление и специфика на нейното поднасяне

82. Взаимодействие на екскурзовода с туроператора. Договорни взаимоотношения. Финансов отчет на екскурзията и доклад на екскурзовода за проведената екскурзия

83. Организационни дейности и специфика по време на туристическото пътуване, при посрещане и трансфер на туристите, при настаняване и напускане на хотела, при изхранване и изпращане на туристите - задължения на екскурзовода и методически изисквания към него при тях. Взаимодействие и комуникация на екскурзовода с различните участващи лица/страни: транспортната фирма, с местата за настаняване и със заведенията за хранене и развлечения

84. Особенности при изхранването на различните национални групи; вегетарианци и др.; изготвяне на меню за туристите. Контрол от страна на екскурзовода при процеса на изхранването
85. Овладяване на / Справяне със стресови фактори и кризисни ситуации в работна среда от страна на екскурзовода. Задължения на последния при попадане в такива ситуации. Оказване на първа медицинска или друга помощ. Ангажименти при хоспитализация. Специфика на екскурзоводското обслужване при случаите с медицински застраховки и възникване на застрахователно събитие
86. Организационни дейности, особености и методически изисквания при обслужването на специализирани групи туристи – журналисти, дипломатически делегации, корпоративни групи и др.; на индивидуални туристи, на туристически групи с престой и др
87. Особенности и методически изисквания при обслужването на туристи при различните видове туризъм – ваканционен (морски и планински), културно-познавателен, делови и др.
88. Специфика на туристическите пътувания с различни транспортни средства – автобус, кораб, самолет, влак, автомобил и др.
89. Организационни дейности при обслужването на туристи по изходящ туризъм. Подготовка на програми, маршрути и документи за екскурзията в чужбина. Визови, митнически и гранични формалности. Взаимодействия с местен туроператор и местен екскурзовод. Изисквания към екскурзоводското обслужване в чужбина
90. Народопсихология на туристите. Национални особености при обслужването на туристите

ИЗПИТЪТ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ПРАВОСПОСОБНОСТ е проверка на професионалните знания, умения и компетентности на кандидата, извършвана с цел да се оцени способността му да упражнява професията „екскурзовод“ на територията на Република България.

Изпитът се състои от полагане на писмена (тест) и устна (разработване и представяне на екскурзоводска беседа по избран маршрут) част.

НАСТОЯЩИЯТ ВЪПРОСНИК е утвърден от министъра на туризма на основание чл.10, ал.3 от Наредба № 1 от 5 януари 2016 г. за образованието, практическата подготовка и професионалната квалификация, необходими за придобиване на правоспособност за упражняване на професията "екскурзовод".

Препоръчителни източници

1. **Алексиева, Й., С. Стаматов**, Специализирани видове туризъм. Пловдив, 2003
2. **Алексиева, С., И. Бокова**. Туризъм и културно наследство. София: НБУ, 2013
3. **Ангелов, П., Саздов, Д., И. Стоянов**. История на България 681-1944. София: Софи-Р, 2003
4. **Божилков, Ив., Тулешков, Н., Л. Прашков**. Български манастири. София: Христо Ботев, 1997
5. **Вачев, Х.** Църковният ансамбъл в Арбанаси, 2006
6. **Великов, В., Стоянова, М., Р. Владева**. Технология на екскурзоводското обслужване. София: Матком, 2010
7. **Великов, В., М. Стоянова**. Екскурзоводство и туристическа анимация. София: Матком, 2008
8. **Великова, Е.**, Основи на туризма. София: Авангард прима, 2016
9. **Гавраилов, Г., А. Пелова, М. Михов**. Селата в България. Посоки за туризъм и култура, Изд. Сиела, София, 2015
10. **Генов, Н., Р. Николова**. България: природа, човек, цивилизации. София: Сиела, 2014
11. **Георгиев, Г.** Националните и природни паркове и резерватите в България. София: Гей-Либрис, 2004
12. **Гергова, Д, К. Венедикова**. Демир баба Теке – българският Йерусалим, 2007
13. **Джанкова, Св.** Методическо помагало по екскурзоводство (Първа част). В. Търново: Фабер, 2006
14. **Джанкова, Св.** Методическо помагало по екскурзоводство (Втора част). Шумен: Епископ Константин Преславски, 2007
15. **Дечев, З.** Екскурзоводски длъжности в туризма. Бургас: Проф. д-р Асен Златаров, 2014
16. **Димитров, Б.** 24-те чудеса на България, 2007
17. **Димитров, Б.** Българската християнска цивилизация
18. **Дойков, В., Димитров, Сл., Д. Симеонов**. Градовете в България. София: Ковачев, 2009
19. **Дяков, Т.** Народният календар: Празници и вярвания на българите, УИ „Св. Климент Охридски“, София, 2013

20. **Йорданов, С.** Скалният манастир „Св.Архангел Михаил” при село Иваново, 2009
21. **Кираджиев, С.** Българските градове. София: Свят, 2001
22. **Коев, Т., Г. Бакалов.** Християнството в миналото и днес, 2006
23. **Колектив.** Етнография на България – том 1-3, БАН, София, 1980 – 85
24. **Колектив.** Кратка история на България. София: Наука и изкуство, 1983
25. **Колектив.** История на България. Том 1-8. София: БАН, 1999
26. **Колектив.** География на България: Физическа и социално-икономическа география. София: БАН, ФорКом, 2002
27. **Колектив.** Религиозният туризъм. Манастирите – носители на българската духовност. Черноморски туристически форум – Варна 2008. Варна: Славена, 2008
28. **Колектив.** Историко-археологически туризъм – наследство с перспектива. Черноморски туристически форум – Варна 2014. Варна: Славена, 2014
29. **Коева, М.** Олтарите на България
30. **Коева, М.** Рилският манастир, 2000
31. **Кръстева, В.** Екскурзоводство. Бургас: Димант, 2011
32. **Копралев, И.** Райони за планиране, области и общини в България. София: П. Берон, 2004
33. **Краев, Г.** Фолклорът като сувенир - начин на употреба в туризма, Изд. НБУ, София, 2009
34. **Куманов, М., К. Исова.** Историческа енциклопедия България. София: Труд, 2009
35. **Милчева, Ю., Е. Алекскандрова.** Пътеводител на култовата архитектура в България, 2006
36. **Митова, Ж.** София – град на кръстопът, 2005
37. **Нешков, М., В. Казанджиева.** Екскурзоводство. Варна: Наука и икономика, 2016
38. **Нешков, М., Трендафилов, Кр., В. Казанджиева.** Екскурзоводство. Варна: Наука и икономика, 2008
39. **Нешков, М.** Пътнически агенции и транспорт в туризма. Варна: Наука и икономика, 2007
40. **Николов, В., М. Йорданова.** Планините в България. София: Проф. Марин Дринов, 1997

41. **Николов, В., М. Йорданова, Ив. Ботева.** Планините в България, АИ „Проф. Марин Дринов“, 2013
42. **Николова, К.** София, 2003
43. **Николова, Р., Н. Генев.** Книга за България. Хермес, 2008
44. **Николова, Р., Н. Генев.** 1000 страници България. София: Сиела, 2013
45. **Огнянова, Е.** Традиции и празници в България. София: Архимед, Коралов и Сие, 2002
46. **Попов, Д.** Траки. София: Изток-запад, 2011
47. **Попов, Б.** Българското Черноморие. Варна: Стено, 2014
48. **Попов, Б.** Българското черноморско крайбрежие. Учебно помагало по дисциплината „Учебна практика по екскурзоводство и анимация. Варна: Наука и икономика, 2009.
49. **Попов, Б.** Варна. Варна: Славена, 2005
50. **Рафаилова, Г., Кадиева, Сн., Пляков, Ст., Кожухарова, Л., Кръстева, Ат., Кр. Янчева.** Специализирани видове туризъм. Варна: Наука и икономика, 2012
51. **Рибов, М. и кол.** Туристически дестинации. София: Тракия-М, 2008
52. **Стоянов, П.** Одесос, стара и нова Варна. Варна: МС, 2015
53. **Титерякова, Р.** Пловдив – древен и вечен, 2003
54. **Трендафилов, Кр.** Организация и технология на туристическото обслужване. Варна: Университетско издателство ИУ-Варна, 2002
55. **Чавръков, Г.** Български манастири. София: Хайни, 2000
56. **Янева, М.,** Екскурзоводско обслужване. София: Авангард Прима, 2016